

Postupni rast gospodarstva EU u sjeni značajnih geopolitičkih rizika

Dr.sc. Davor Galinec*

U 2023. je bila prisutna opća stagnacija europskog gospodarstva, no unatoč tome početak 2024. rezultirao je većom razinom gospodarskog rasta od očekivane. Uz smanjenje već neko vrijeme prisutne inflacije, stvoreni su uvjeti za postupni rast aktivnosti u prognoziranom razdoblju. Očekuje se da će rast gospodarske aktivnosti ove i sljedeće godine biti u velikoj mjeri potaknut stalnim povećanjem privatne potrošnje u kontekstu daljnjeg rasta realnih plaća i zaposlenosti, koji podržava povećanje realnog raspoloživog dohotka. No, privatnu potrošnju i dalje djelomično ograničava velika sklonost štednji. Rast ulaganja pomalo slabi, a pod utjecajem negativnog ciklusa stanogradnje očekuje se da će se on tek postupno oporaviti. Iako se u razdoblju prognoze 2023.-2025. predviđa poboljšanje kreditnih uvjeta, tržišta sad očekuju nešto sporije smanjenje kamatnih stopa nego zimus. U uvjetima otpornog globalnog gospodarstva predviđa se da će oporavak trgovine podupirati izvoz EU-a. Ipak, s obzirom na rast domaće potražnje u EU-u, povećanje uvoza uvelike će neutralizirati pozitivan učinak izvoza na rast. Šire geopolitičke napetosti i dalje su izvor rizika, a postojana inflacija u SAD-u mogla bi dovesti do daljnjih odgoda u snižavanju kamatnih stopa u SAD-u i šire, što bi dovelo do određenog pooštavanja financijskih uvjeta na globalnoj razini. U nastavku slijedi osvrt na glavne nalaze Proljetne ekonomske prognoze 2024. za EU-27, europsko područje i Republiku Hrvatsku.

Europska komisija je 15. svibnja ove godine objavila Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2024¹ u kojima se nalaze projekcije gospodarskog rasta, inflacije i mnogih drugih makroekonomskih pokazatelja EU-27, europskog područja i država članica tijekom razdoblja 2023.-2025. U uvodnom dijelu Priopćenja za tisak², objavljenom povodom objave prognoza, Komisija je navela da je nakon opće stagnacije gospodarstva u 2023. početak 2024. donio veći rast od očekivanog, što je u uvjetima smanjenja inflacije stvorilo uvjete za postupni rast aktivnosti u razdoblju prognoze. Očekuje se da će gotovo sve države članice 2024. ponovno ostvariti rast. S obzirom na to da gospodarski rast na južnom rubu EU-a i dalje premašuje rast u sjevernoj i zapadnoj Europi, gospodarska konvergencija unutar EU-a trebala bi nastaviti napredovati. Na 20. obljetnicu proširenja EU-a prema istoku i jugu primjetno je da će se, nakon gotovo zastoja prošle godine, gospodarska konvergencija nastaviti i u novijim državama članicama. Očekuje se da će se nastaviti postojanim tempom tijekom cijelog razdoblja obuhvaćenog prognozom i nakon njega. Posljednjih mjeseci dodatno su se povećali nesigurnost i negativni rizici za gospodarske izgleda, uglavnom zbog tijeka dugotrajnog

agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine i sukoba na Bliskom istoku. Šire geopolitičke napetosti i dalje su izvor rizika. Osim toga, postojana inflacija u SAD-u mogla bi dovesti do daljnjih odgoda u snižavanju kamatnih stopa u SAD-u i šire, što bi dovelo do određenog pooštavanja financijskih uvjeta na globalnoj razini. I na domaćem EU tržištu slabljenje inflacije moglo bi biti sporije od predviđenog, što bi središnje banke u EU-u moglo potaknuti da odgode snižavanje kamatnih stopa dok se ne postigne stabilnije smanjenje inflacije u području usluga. Osim toga, neke države članice u proračunima za 2025. možda će morati donijeti dodatne mjere fiskalne konsolidacije koje nisu uključene u ovu prognozu, što bi moglo utjecati na gospodarski rast sljedeće godine. S druge strane, smanjena sklonost štednji mogla bi potaknuti rast potrošnje, a ulaganja u stanogradnju mogla bi se oporaviti brže nego što se očekuje. Osim toga, zbog potrebe za smanjenjem proračunskih deficita i ponovnim smanjenjem udjela duga neke države članice možda će morati slijediti restriktivniji smjer fiskalne politike nego što se trenutačno predviđa za 2025., što će negativno utjecati na gospodarski rast. Istodobno bi smanjenje sklonosti štednji moglo potaknuti rast potrošnje, dok bi se ulaganja u stanogradnju mogla brže oporaviti. Rizici povezani s klimatskim promjenama i degradacijom prirodnog kapitala sve više opterećuju izgleda, pri čemu je EU posebno pogođena jer je Europa kontinent s najbržim porastom temperature.

Na tiskovnoj konferenciji održanoj povodom objave Proljetnih ekonomskih prognoza gospodin Valdis Dombrovskis (izvršni potpredsjednik Komisije nadležan za gospodarstvo u interesu građana) izjavio je između ostalog da je gospodarstvo Unije ostalo stabilno unatoč iznimnim

* Doc.dr.sc. Davor Galinec, direktor Direkcije, Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave, Sektor statistike, Hrvatska narodna banka. Stavovi autora izneseni u ovom radu isključivo su osobni i stručni stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove institucije u kojoj je zaposlen niti drugih institucija koje se spominju u radu, niti ih na bilo koji način obvezuju.

¹ Integralni tekst dostupan je na engleskom jeziku na: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/c63e0da2-c6d6-4d13-8dcb-646b0d1927a4_en?filename=ip286_en.pdf

² Dostupno na hrvatskom jeziku na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_24_2567

izazovima posljednjih nekoliko godina, pa u predstojećem razdoblju možemo opet očekivati lagani rast, koji bi se u 2025. trebao ubrzati. Tržišta rada i dalje su otporna, uz visoke stope zaposlenosti, a privatna potrošnja je u porastu. Međutim, na međunarodnom planu i dalje su prisutni brojni rizici za EU s obzirom na kontinuirane i rastuće geopolitičke napetosti. U tom nestabilnom okruženju važno je upotrijebiti sva sredstva koja su nam na raspolaganju kako bismo potaknuli našu otpornost i konkurentnost, smatra Dombrovskis. Kao prvo, države članice trebale bi se posvetiti reformama i ulaganjima za jačanje održivog rasta te provoditi razborite fiskalne politike kako bi smanjile visoke razine duga. Osim toga, potrebno je poduzeti sve što je u našoj moći da potaknemo ulaganja. Iako instrument NextGenerationEU već sada ima iznimno važnu ulogu, možemo učiniti i znatno više za poticanje privatnih ulaganja – prije svega ukloniti prekogranične prepreke i dovršiti uniju tržišta kapitala. Osim toga, Europa mora i ubuduće imati koristi od postojećeg modela otvorene trgovine, što među ostalim podrazumijeva sklapanje trgovinskih sporazuma s pouzdanim partnerima.

Na njegovo izlaganje nadovezao se je europski povjerenik za gospodarstvo g. Paolo Gentiloni, koji je između ostalog izjavio da je gospodarstvo Unije u prvom tromjesečju ove godine znatno oživjelo nakon vrlo zahtjevne 2023. te da ove i sljedeće godine možemo očekivati postupno ubrzanje rasta s obzirom na smanjenje inflacije koje podržava privatnu potrošnju, oporavak kupovne moći i daljnji rast zaposlenosti. Državni deficiti trebali bi se pomalo smanjivati nakon ukidanja gotovo svih mjera energetske potpore, ali i da se očekuje da će javni dug sljedeće godine blago porasti, što upućuje na potrebu za fiskalnom konsolidacijom, uz istodobnu zaštitu ulaganja. Gentiloni ističe i da je prognoza još uvijek obilježena znatnom nesigurnošću, a negativni rizici povećali su se zbog dva ratna sukoba koji i dalje bjesne u europskom susjedstvu.

Objava proljetne prognoze obuhvaća širok spektar gospodarskih pokazatelja za sve države članice EU-a i Europodručja, kao i za države kandidate za članstvo u EU, države EFTA-e i druge države iz skupina velikih naprednih tržišnih gospodarstva i gospodarstva u nastajanju.

Proljetne ekonomske prognoze 2024 za EU-27 i europodručje

Europska komisija je svojoj Proljetnoj ekonomskoj prognozi 2024. najavila da će gospodarstvo EU-a rasti za 1 % u 2024. i 1,6 % u 2025. godini, a gospodarstvo europodručja³ za 0,8 % u 2024. i 1,4 % u 2024. (Tablica 1). To predstavlja tek neznatnu promjenu izgleda za rast u usporedbi s onima koje je Komisija predstavila u prethodnoj prognozi iz veljače 2024. (0,9 % u EU-27 i 0,8 % u europodručju

u 2024., odnosno 1,7 % u EU-27 i 1,5 % u europodručju), no ove procjene su niže u odnosu na Jesenske prognoze iz studenog 2023. (kada su iznosile po 1,3 % u EU-27 i 1,2 % u europodručju u 2024., odnosno 1,7 % u EU-27 i 1,6 % u europodručju u 2025.). Prognozirane stope gospodarskog rasta u 2024. se razlikuju po zemljama, od najnižih -0,5 % u Estoniji do 4,6 % na Malti.

Inflacija u EU-27 i europodručju je tijekom 2023. ušla u fazu značajnijeg smanjenja koje se i dalje nastavlja, s rekordne godišnje razine od 10,6 % zabilježene u europodručju u listopadu 2022. na 2,4 % u travnju ove godine, što je najniža vrijednost u posljednje dvije godine, budući da je već krajem prošle godine dezinflacijski impuls cijena energije u velikoj mjeri iščeznuo. Predviđa se da će se nakon neočekivano niske razine u prvim mjesecima ove godine inflacija nastaviti smanjivati u 2024. (na 2,7 % u EU-27 i 2,5 % u europodručju) te da će ciljnu vrijednost u 2025. (2,2 % u EU-27, odnosno 2,1 % u europodručju) dosegnuti nešto ranije nego što je to bilo predviđeno u zimskoj privremenoj prognozi. Proces dezinflacije će uglavnom poticati pad cijena neenergetskih proizvoda i hrane, dok će inflacija povezana s energijom blago porasti, a inflacija u području usluga tek postupno padati, uz smanjenje pritisaka na plaće. Prognozirane stope inflacije u 2024. se razlikuju po zemljama, od najnižih 1,4 % u Finskoj do 5,9 % u Rumunjskoj. Međutim, relativno slab gospodarski zamah i usporavanje rasta plaća trebali bi omogućiti smanjenje inflacije cijena usluga tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom. Sve u svemu, očekuje se da će se temeljna inflacija (bez energije i prehrambenih proizvoda) smanjivati tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom uglavnom istom brzinom kao i ukupna inflacija te da će ostati malo viša.

U dijelu prognoza vezanih uz tržište rada, može se reći da je unatoč usporavanju aktivnosti gospodarstvo EU-a stvorilo u 2023. više od dva milijuna radnih mjesta, a stope aktivnosti i zaposlenosti osoba u dobi od 20 do 64 godine u posljednjem tromjesečju prošle godine dosegnule su nove rekordne razine od 80,1 % odnosno 75,5 %. Na mnogim tržištima rada diljem EU-a i dalje nedostaje radne snage. U ožujku je u EU-u zabilježena rekordno niska stopa nezaposlenosti od 6,0 %.

³ Do 2023. godine europodručje se je sastojalo od 19 država članica (tzv. EA-19). Ulaskom Republike Hrvatske u članstvo europodručja 01.01.2023., obuhvat europodručja povećan je na 20 država članica (tzv. EA-20), pri čemu su sve povijesne statističke serije podataka za europodručje preračunate unazad na razini obuhvata 20 država članica.

Tablica 1: Proljetne ekonomske prognoze Komisije za EU-27 i Europsko područje 2023.-2025.

Međugodišnje stope rasta* i u % BDP-a**	Ostvarenje			Proljetna prognoza EK		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
EU-27						
Realni BDP*	-5,6	6,0	3,5	0,4	1,0	1,6
Stopa nezaposlenosti***	7,2	7,1	6,2	6,1	6,1	6,0
Inflacija (HICP)*	0,7	2,9	9,2	6,4	2,7	2,2
Saldo tekućeg računa platne bilance**	2,4	3,3	0,9	2,9	3,1	3,1
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	-6,7	-4,7	-3,4	-3,5	-3,0	-2,9
Proračunski prihodi	46,2	46,7	46,3	45,9	46,2	46,2
Proračunski rashodi	52,9	51,4	49,7	49,4	49,2	49,1
Izdaci za kamate (opća država)**	1,4	1,4	1,6	1,7	1,8	1,9
Izdaci za investicije (opća država)**	3,4	3,3	3,2	3,5	3,6	3,7
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	91,7	89,0	84,8	82,9	82,9	83,4
Europsko područje						
Realni BDP*	-6,1	5,9	3,4	0,4	0,8	1,4
Stopa nezaposlenosti***	8,0	7,8	6,8	6,6	6,6	6,5
Inflacija (HICP)*	0,3	2,6	8,4	5,4	2,5	2,1
Saldo tekućeg računa platne bilance**	2,3	3,7	1,0	2,9	3,2	3,2
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	-7,0	-5,2	-3,7	-3,6	-3,0	-2,8
Proračunski prihodi	46,5	47,1	47,0	46,4	46,6	46,8
Proračunski rashodi	53,5	52,3	50,6	50,0	49,6	49,6
Izdaci za kamate (opća država)**	1,5	1,5	1,7	1,7	1,9	2,0
Izdaci za investicije (opća država)**	3,1	3,1	3,1	3,3	3,4	3,5
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	99,2	96,6	92,4	90,0	90,0	90,4

***- u % ukupne radne snage

Izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2024

Dobri rezultati tržišta rada rezultat su snažne ponude radne snage, među ostalom zahvaljujući migracijama, ali i potražnje za radnom snagom. Ove se godine u EU-u predviđa postupno smanjenje rasta zaposlenosti na 0,6 %, a u 2025. i dodatno usporavanje na razinu od 0,4 %. Očekuje se da

će stopa nezaposlenosti u EU-u ostati uglavnom stabilna, blizu rekordno niske razine. U skladu s očekivanim nastavkom procesa dezinflacije, rast nominalnih plaća u EU-u počeo je usporavati nakon što je 2023. dosegnuo vrhunac od 5,8 %, a u predstojećem razdoblju očekuje se njegovo daljnje usporavanje. Pri tome važno je napomenuti da će se rast realnih plaća, koji je započeo krajem prošle godine, nastaviti tijekom cijelog razdoblja obuhvaćenog prognozom (2023.-2025.). Očekuje se da će se prosječne realne plaće do 2025. u potpunosti vratiti na razine iz 2021., iako to neće biti slučaj u svim državama članicama.

Suficit tekućeg računa platne bilance (u % BDP-a) na razini EU-27 u 2023. iznosio je 2,9 %, a očekuje se njegovo povećanje na razinu od po 3,1 % u 2024. i 2025. Promatrano na razini europskog područja, očekuju se razine suficita tekućeg računa platne bilance više za 0,1 postotni bod u odnosu na suficite ostvarene u EU-27 (3,2 % u 2024. i 2025.).

Nakon znatnog smanjenja 2022. državni deficit EU-a 2023. neznatno se povećao s 3,4 % na 3,5 % BDP-a jer su pogoršanje gospodarskih uvjeta i povećani rashodi za kamate premašili smanjeni trošak diskrecijske politike. Od 2022. godine države članice EU uvele su mjere za ublažavanje učinka visokih cijena energije, čija provedba je rezultirala smanjenjem određenih fiskalnih prihoda (npr. zbog smanjenih trošarina na goriva, primjena nižih stopa PDV-a na neke energente i sl.) i povećanjem određenih fiskalnih rashoda (isplata potpora za energetske pomoć ugroženim kućanstvima i sl.). Slijedom Specifičnih preporuka državama članicama na kraju ciklusa Europskog semestra 2023. u srpnju te godine, države članice započele su s potpunim ili postupnim ukidanjem tih mjera budući da je zaustavljen rast cijena energije i započeo je trend njihovog smanjenja. To je utjecalo na smanjenje deficita država članica u 2023., no tada je započelo slabljenje gospodarske aktivnosti u inflatornim uvjetima. Predviđa da će se deficiti ponovno u početni smanjivati (u EU-27 na 3 % u 2024. i 2,9 % u 2025. te u Europskom području na 3 % u 2024. i 2,8 % u 2025.), zbog gotovo potpunog ukidanja mjera povezanih s energetskim potporama, nižih subvencija za privatna ulaganja i postupnog poboljšanja gospodarske aktivnosti. Predviđa se da će u 2024. jedanaest država članica zabilježiti deficit opće države veći od 3 % BDP-a, a u 2025. njihov broj trebao bi se smanjiti na devet. Smjer fiskalne politike EU-a postao je neutralan 2023., nakon znatne ekspanzije u prethodnom razdoblju 2020.-2022. Predviđa se da će 2024. biti kontrakcijski, a 2025. uglavnom neutralan, pri čemu ta prognoza obuhvaća sve proračunske politike koje su donesene ili vjerodostojno najavljene i dovoljno detaljne. U uvjetima viših troškova servisiranja duga i nižeg rasta nominalnog BDP-a, očekuje se da će se udio duga u BDP-u ove godine stabilizirati na 82,9 % u EU-u prije nego što se 2025. poveća za oko 0,4 postotna boda. Predviđa se da će do kraja 2025. u većini država članica udjeli duga u BDP-u biti niži nego 2020., ali da će u 12 zemalja ostati iznad praga od 60 % BDP-a.

pitajcentar@tim4pin.hr

Proljetne ekonomske prognoze 2024 za Republiku Hrvatsku

Vezano uz prognoze o stanju hrvatskog gospodarstva⁴, Komisija navodi da se je realni BDP Hrvatske povećao se za 3,1 % u 2023. zbog povećanja potrošnje kućanstava i države, veće investicijske aktivnosti i pozitivnog kretanja neto izvoza. Privatnu potrošnju podupirala su znatna povećanja realnih plaća u kontekstu napetog tržišta rada. Rast ulaganja temeljio se na sve većoj apsorpciji sredstava EU-a u okviru višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) i Mehanizma za oporavak i otpornost (RRF). Pad robnog izvoza više je nego neutraliziran rastom izvoza usluga i manjim uvozom. Predviđa se da će hrvatski BDP porasti za 3,3 % u 2024. i 2,9 % u 2025., uglavnom zbog snažne potrošnje kućanstava (Tablica 2). Glavni poticaj rastu BDP-a u 2024. trebala bi dati privatna potrošnja, potaknuta nastavkom rasta realnih plaća i zaposlenosti te snažnijom kreditnom aktivnošću. Predviđa se rast državne potrošnje, uglavnom zbog sveobuhvatne reforme plaća u javnom sektoru kojim su se znatno uskladili, ali i povećali izdaci za plaće. Predviđa se usporavanje rasta ulaganja, među ostalim i zbog očekivanog privremenog usporavanja apsorpcije sredstava EU-a, pri čemu velike isplate u okviru VFO-a za razdoblje 2014. 2020. završavaju 2023. (posljednja godina ciklusa), a apsorpcija sredstava u okviru VFO-a za razdoblje 2021.-2027. samo se postupno ubrzava. Sve veća inozemna potražnja trebala bi potaknuti postupan oporavak izvoza robe jer izvoz usluga, uglavnom turizma, i dalje sporije raste. Zbog većeg rasta uvoza u uvjetima snažne domaće potražnje očekuje se da će doprinos neto izvoza rastu postati blago negativan. Nadalje, predviđa se da će se rast BDP-a u 2025. usporiti na 2,9 % jer će se zamah rasta potrošnje usporiti zbog sporijeg rasta plaća u privatnom i javnom sektoru. Istodobno bi povećanje apsorpcije sredstava EU-a, među ostalim iz VFO-a za razdoblje 2021.-2027., te ublažavanje uvjeta financiranja trebali dovesti do umjerenog ubrzanja ulagačke aktivnosti. Očekuje se daljnje jačanje robnog izvoza kako se bude povećavala potražnja glavnih trgovinskih partnera. Međutim, očekuje se da će ograničenja ponude tijekom vrhunca turističke sezone i mogući rastući gubici cjenovne konkurentnosti neznatno usporiti rast izvoza usluga. Budući da se uvoz usporava s domaćom potražnjom, doprinos vanjskog sektora rastu trebao bi postati neznatno pozitivan. Prognozirane stope rasta hrvatskog gospodarstva više su u odnosu na prosječne stope rasta EU-27. Kretanja izvoza i uvoza roba i usluga u velikoj mjeri utječu i na tekući račun platne bilance, tako da bi suficit tekućeg računa platne bilance mogao iznositi 1,1 % BDP-a u 2024., odnosno 1 % BDP-a u 2025. godini.

Ukupna inflacija mjerena Harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HICP) smanjila se je s 10,7 % u 2022. na 8,4 % u 2023., dok se inflacija mjerena bez komponenti energije i hrane povećala sa 7,6 % na 8,8 %. Očekuje se da će se ukupna inflacija usporiti na 3,5 % u 2024. i 2,2 % u 2025., uglavnom zbog usporavanja rasta cijena pre-rađenih prehrambenih proizvoda i industrijskih proizvoda

bez energije. Cijene usluga, potaknute povećanjem plaća i snažnom potražnjom potrošača, uključujući strane turiste, i dalje su najtrajnija komponenta inflacije. Očekuje se da će inflacija koja ne uključuje komponente energije i hrane ostati iznad ukupnog iznosa inflacije, odnosno na 3,8 % u 2024. i 2,8 % u 2025.

Tablica 2: Proljetne ekonomske prognoze Komisije za Hrvatsku 2023.-2025.

Međugodišnje stope rasta* i u % BDP-a**	Ostvarenje			Proljetna prognoza EK		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Republika Hrvatska						
Realni BDP*	-8,5	13,0	7,0	3,1	3,3	2,9
Stopa nezaposlenosti***	7,5	7,6	7,0	6,1	5,8	5,6
Inflacija (HICP)*	0,0	2,7	10,7	8,4	3,5	2,2
Saldo tekućeg računa platne bilance**	-1,1	0,8	-2,8	1,2	1,1	1,0
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	-7,2	-2,5	0,1	-0,7	-2,6	-2,6
Proračunski prihodi	46,0	45,2	44,5	46,7	45,6	46,5
Proračunski rashodi	53,3	47,7	44,4	47,4	48,3	49,1
Izdaci za kamate (opća država)**	2,0	1,5	1,4	1,7	1,6	1,6
Izdaci za investicije (opća država)**	5,5	4,6	3,7	5,4	5,5	5,6
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	86,1	77,5	67,8	63,0	59,5	59,1

*** - u % ukupne radne snage

Izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2024

Snažna gospodarska aktivnost i potražnja za radnom snagom dovele su do rasta zaposlenosti na 2,7 %, a stopa nezaposlenosti smanjila se na 6,1 % u 2023. U 2024. se očekuje daljnje smanjenje stope nezaposlenosti na 5,8 %, te dodatno na 5,6 % u 2025. Napeto tržište rada potaknulo je rast plaća, koje su također znatno porasle u realnim terminima. Znatna priljev radnika iz trećih zemalja pridonio je smanjenju nedostatka ponude radne snage. Predviđa se da će rast zaposlenosti ostati snažan, iako će se usporavati tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom, pri čemu će stopa nezaposlenosti dosegnuti nove niske razine i nastaviti pritisak na rast realnih plaća.

Što se tiče hrvatskih javnih financija, nakon ostvarenog blagog suficita od 0,1 % BDP-a u 2022. došlo je do preokreta u zonu fiskalnog deficita. Iako su fiskalni prihodi zamjetno porasli zahvaljujući visokoj inflaciji, dobroj turi-

⁴ izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2024, str. 96 - 97

stičkoj sezoni i snažnom rastu plaća u javnom i privatnom sektoru, zabilježen je mnogo veći porast fiskalnih rashoda uslijed povećanja plaća, socijalne pomoći, rashoda za kamate i ulaganja, što je rezultiralo deficitom od -0,7 % BDP-a u 2023. Očekuje se da će se u 2024. deficit opće države povećati na -2,6 % BDP-a jer novi zakon o plaćama u javnom sektoru i mjere socijalne pomoći dodatno opterećuju rashode. Očekuje se da će prihodi od neizravnih poreza rasti u uvjetima stabilnog rasta nominalnog BDP-a i dobre turističke sezone, dok će izravni porezi imati koristi od kretanja zaposlenosti i plaća unatoč poreznoj reformi kojom se smanjuju prihodi uvedenoj u siječnju. Vlada je produljila neke od mjera povezanih s energijom do rujna 2024., uz očekivani proračunski trošak od 0,6 % BDP-a u 2024., što predstavlja smanjenje u odnosu na 1,9 % iz 2023. Nadalje, očekuje se da će deficit u 2025. ostati na

-2,6 % BDP-a jer će se rast prihoda manje podupirati inflacijom, dok se tekući i kapitalni rashodi povećavaju unatoč potpunom ukidanju energetske mjere. Unatoč povećanju deficita očekuje se da će se udio duga u BDP-u smanjiti sa 63 % u 2023. na 59,5 % u 2024. zbog snažnog rasta BDP-a i prilagodbi stanja i tokova kojima se smanjuje dug kako bi se u obzir uzeo učinak financijskih transakcija. Potonje uključuje djelomičnu upotrebu depozitnih pričuva za otplatu dijela duga 2024. (nakon što su 2023. zabilježeni veći depoziti zbog određenog predfinanciranja budućih otplata duga) i računovodstvene transakcije nakon isporuke vojnih zrakoplova koje su plaćene prethodnih godina. Predviđa se da će se 2025. udio duga smanjiti na 59,1 % BDP-a (što je manje od praga od 60 % BDP-a definiranog maastrihtskim kriterijima) uslijed usporavanja rasta nominalnog BDP-a i smanjenja prilagodbe stanja i tokova.

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr